

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG”

□	Abonnementsprijs per jaar:	□		□	Prijs der Advertentiën:	□
	Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	2.50			Per regel	f 0.15
	Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—			Bij plaatsing van 500 regels	0.12 1/2
	Afzonderlijke nummers	0.05			" " " 1000 "	0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □

Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Boeatan. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Curaçao heden en in de Toekomst. — Kinder Vacantie-Kolonie te Soeka-Boemi. — Feuilleton. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leeszaal.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

I. De maandelijksche samenkomst van het Dag. Bestuur der Vereeniging en de Redactie-Commissie van *Het Koloniaal Weekblad* zal ditmaal niet plaats hebben op Donderdag, doch op **Maandag 17 dezer**, des avonds ten 8 1/2 ure, in „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag.
Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

II. Ontvangen en overgemaakt naar Indië voor de noodlijdenden, tengevolge der rampen te Loemadjang en Kaliwoengoe f 1304.13.

Alsnog ontvangen:
Referte Kol. Weekblad 30 December f 6.—
Leerlingen H. B. S. te Zaandam - 7.50

Alsnog over te maken f 13.50
A. A. C. HARTING, Penningmeester.

III. De Commissie tot het verstrekken van raad en voorlichting omtrent de bekwaming voor en de vervulling van verschillende betrekkingen in Nederlandsch Oost- en West-Indië bestaat uit de heeren:

E. van Assen, president; J. L. van Gennep, secretaris; E. M. van den Bergh van Heineoord; Dr. H. Blink; H. D. H. Bosboom; C. J. Hasselman; W. L. Megelink; J. M. Pijnacker Hordijk, leden.

IV. Het Informatie-Bureau van bovengenoemde Commissie, gevestigd te 's-Gravenhage, Heulstraat 17, is dagelijks geopend van 10—12 uur v.m., en van 2—4 uur 's namiddags, uitgezonderd des Zondags.

Aan dit Bureau zijn thans inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen, die werk zoeken:

„Twee jongedames, die als juffrouw van gezelschap of met kinderen naar Indië willen; de eene geeft piano- en zanglessen en de andere is gediplomeerd in knippen en naaien; beiden zijn bekend met de moderne talen.”

„Een heer, bekend met de moderne talen, volledige kennis bezittende van den ijzer- en staalwarenhandel en van allekantoorwerkzaamheden, zoekt plaatsing in Indië.”

„Eene dame, die, in Mei naar Indië vertrekende, zich tegen geheele of gedeeltelijke vrije overtocht, gaarne belast zou zien met de zorg voor een paar kinderen. Ook is zij bereid om met eene familie te reizen, die aan haar de zorg voor de kinderen tijdens de reis wenscht over te dragen.”

V. Ter benoeming tot adjunct-ingenieur bij den dienst der Staatsspoorw. in Ned.-Indië, worden gevraagd zes civiele ingenieurs en twee werktuigkundige ingenieurs

in het bezit van het diploma, bedoeld bij art. 18 der Hooger Onderwijswet (Staatsblad 1905, nr. 181). De werktuigkundige ingenieurs moeten afwisselend bij de exploitatie der Staatsspoorwegen en het toezicht op de spoorwegdiensten en het stoomwezen dienst doen.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 Februari 1910, bij gezegeld adres, te wenden tot het departement van Koloniën. (St.-Ct.)

Voor het middelbaar onderwijs in Ned.-Indië wordt gevraagd een doctor in de Ned. letteren, die in Mei a.s. derwaarts zal moeten vertrekken.

Zij, die zich in genoemde betrekking van 's lands dienst wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Februari 1910, bij een op zegel geschreven request, tot het dep. van Koloniën wenden. (St.-Ct.)

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een leeraar met de akte B voor Fransch, bij voorkeur iemand ook in het bezit van de hoofdakte.

Zij, die zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Februari 1910, bij een op zegel geschreven request, tot het departement van Koloniën wenden. (St.-Ct.)

Van de Vereeniging „Moederland en Koloniën.”

Openbare Algemeene Vergadering op **Vrijdag 21 Jan. 1910**, des avonds te 8 ure, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuys, Groenmarkt, te 's-Gravenhage.

Voordracht van den Heer *Mr. Dr. R. Tj. Mees* over: **Het recht en de politie bij de Inlandsche bevolking op Java en Madoera**, volgens de uitkomsten van het ingestelde onderzoek naar hare mindere welvaart.

Gelegenheid tot debat.

Namens het Bestuur der Vereeniging:

J. L. SWART, Secretaris,
Stephensonstraat 23.

Nu de Sint Nikolaas- en Kerstmis-drukten voorbij zijn, is ons verkooplocaal in de Heulstraat No. 19 te 's-Gravenhage meer en meer tot zijn gewonen toestand van bestendige tentoonstelling teruggekeerd, ieder belangstellende vriendelijk uitnodigend tot een bezoek, om de tal van verschillende vormen, waarin in Nederl.-Indië de kunstnijverheid en huisvlijt beoefend worden, aandachtig te bezichtigen, te bestudeeren. Een goed opmerker zal er telkens iets nieuws,

JAVAANSCH BATIKSTERS.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een leeraar bevoegd tot het geven van onderwijs in hand- en lijntekenen aan een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Zij, die zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Februari 1910, bij een op zegel geschreven request, tot het departement van Koloniën wenden. (St.-Ct.)

iets hem tot nu toe onbekends ontdekken. Telkens worden er dan ook nieuwe zendingen, nu eens uit deze, dan uit gene streek van den archipel, en uit West-Indië ontvangen.

Zoo zijn er in den laatsten tijd weer bijzonder mooie vorstenlandsche batiks aangekomen, zoowel uit Solo als uit Djocja, ware pronkstukjes, die heel wat te bewonderen en te leeren geven.

Met hoeveel liefde de Javaansche vrouw dezen kunstarbeid beoefent, spreekt uit de onderstaande,

naar het leven genomen afbeelding. De werksters zijn één en al toewijding!

De schoone resultaten van hare groote kunstvaardigheid in dit lang niet gemakkelijke handwerk kan Boeatan U toonen.

Ook de heer Ducro zond mooie batiks, vooral de als tafelleedjes hier zoo geliefde eenvoudige hoofddoeken, door de batiksters onder de gestraften in de Vrouwengevangenis te Semarang vervaardigd.

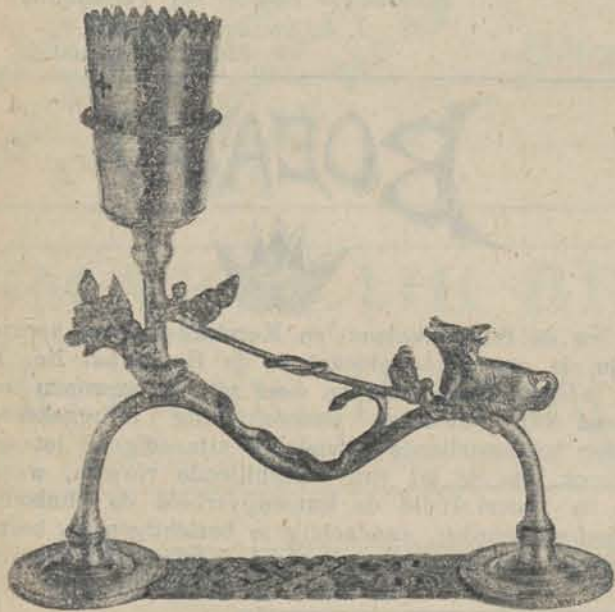
Toko Pontonan te Soerabaja stuurde een nieuwe bezetting fraai geciseleerd koperwerk; kleine bokors en tempolongs, die hier als aschbakjes en vaasjes zoo aardig dienst kunnen doen, ook groote voor cachepots, enkele in eend-vorm, naar het onderstaand oud model.

Eendvormig Keteltje.

Dit den kunstnijveren doen teruggaan tot hun artistiek werk uit vroegere dagen is één der studiepunten, welke Boeatan zich ten doel heeft gesteld en waarbij zij gelukkig ook in Indië meer en meer steun vindt.

Volkomen gelijk aan de overoude luchters, welke in de inheemsche tempels van Bali worden aangehouden, zijn ook deze koperen kandelaars van dat eiland afkomstig; alleen de kaarshouder is nu gemaakt op de maat van een gewone bougie, zoodat ze ook praktisch zijn voor Europeesch gebruik.

Balinesche Kandelaar.

Even typisch en kunstig bewerkt, maar minder voor Westersche doeleinden geschikt, zijn de pinangscharen, welke op hetzelfde eiland worden vervaardigd en opnieuw het bewijs leveren, hoe beschaafd

Balinesche Pinangschaar.

de Inlanders op kunstgebied zijn, hoe zij bij voorkeur hunne beste krachten wijden aan dagelijksche gebruiksvoorwerpen.

Dit is n.l. voor hem een onmisbaar instrument bij de bereiding van zijn betelpruim, welke steeds een klein stukje bevat van de pinangnoot, dat dan door middel van deze sierlijke, doch sterke schaar van die harde vrucht wordt afgeknepen. Allerlei vormen weet de vindingrijke Baliër aan deze knijpers te geven, zoo zijn er bij Boeatan ook in de gedaante van een haan, die, zoodra hij als schaar benut wordt, zijn bek als tot kraaien opent.

Een enkele kunstlievende buitenlandsche student heeft zulk een schaar wel eens als reuze-sigaarpunt-

afsnijder gekocht. Het meerendeel der Europeesche kunstkenneren, die er zich een aanschaffen, legden haar echter te pronk op een tafeltje onder andere voorwerpen van artistieke waarde, tot streeling der oogen.

Deze smaakvolle, fijne zilver-incrustatie op ijzer komt daarvoor dan ook zeer zekerlijk in aanmerking.

Hier zijn voor heden slechts enkele voorbeelden aangegeven van het vele schoons, dat er in Boeatan te zien is.

PERSKRONIEK.

INHOUD: De heer A. van Vuuren in *De Tijd* over de salarisregeling van de Rooms-Katholieke geestelijkheid in Suriname. — De heer C. van der Pol over Koeli-mishandelingen in Deli in *Het Volk*. — Uit de Atjeh-brieven in het *Algemeen Handelsblad* van Pisuisse en Blokzijl.

In *De Tijd* bespreekt de heer A. van Vuuren, naar aanleiding van het debat in de Tweede Kamer gevoerd over het traktement van een „echten predikant“ te Nickerie in Suriname, de geestelijke behoeften in de kolonie Suriname in het algemeen. Daar de Protestanten f17.000 ontvangen van den Staat voor 3 dominé's, acht hij, dat de Katholieken voor hun geestelijkheid te weinig krijgen. Het Kon. Besl., waarbij de salarissen der R.-Kath. geestelijken zijn geregeld, dateert van 1862. Toch zijn de Katholieken in Suriname sterk in aantal toegenomen.

Voor de Katholieke Kerk, zegt de schrijver, is het getal bezoldigde priesters echter nog steeds: 1 Apostolisch Vicaris en 5 geestelijken van den tweeden rang en is de bezoldiging nog onveranderd: f5300 (Mgr. Schepers ontving f3500 als tractement en 1800 als toelage) voor den Apostolischen Vicaris en f1500 voor elk der vijf geestelijken.

Het Kon. Besluit heeft natuurlijk nooit anders bedoeld, dan dat — zooals in 1842 gebeurde — alle geestelijken zouden worden bezoldigd, maar dat het getal bezoldigde geestelijken niet dan, naar gelang de behoeften, zou worden vermeerderd. In stede daarvan heeft men het gemaakt tot een keurslijf, waarin het getal en de bezoldiging werden opgesloten.

Twee jaar geleden heeft de Apostolisch Vicaris, Mgr. Meeuwesen, aangedrongen op een verandering in dien toestand. Z. D. H. vroeg bezoldiging voor nog 8 geestelijken van den tweeden rang: een voor elk der zes vaste nieuwe standplaatsen, welke er sinds 1862 zijn bijgekomen, en twee voor de bediening der vaste gemeenten, zonder vaste woonplaats voor geestelijken. Hij vroeg voor elk dezer een bezoldiging van f1500, waardoor de uitkeering aan de Katholieken zou zijn geklommen tot f25.800:—, f25.800 voor 16.082 Katholieken tegen f17.000 voor 6.417 Ned. Hervormden. Het kan moeilijk bescheidener.

Men zegt echter, niet zonder reden, dat bescheidenheid een sieraad is, maar dat men zonder deze verder komt.

De Gouverneur erkende de billijkheid van de aanvraag, doch bracht te terug van 8 op 6 geestelijken. Wegens den financiële toestand zou de uitbreiding slechts geleidelijk plaats vinden: met een priester en dus met f1500 per jaar. De Koloniale Staten hebben dit voorstel echter verworpen, en de Gouverneur, Minister geworden, heeft zich bij de verwerping neergelgd.

De Katholieke Missie is voor haar 16082 Katholieken — volgens haar eigen opgaven zijn het er 19827 — nog altijd aangewezen op 1 Apostolisch Vicaris en 5 bezoldigde priesters, evenals in 1862 en op f13800 evenals vóór een halve eeuw.

Het Kon. Besl. is echter een vorig jaar veranderd en spreekt niet meer van een bepaald getal geestelijken. De quaestie is dus, als voor den predikant te Nieuw-Nickerie, teruggebracht tot deze: of er voor vermeerdering van het getal bezoldigde priesters geld op de Begroting beschikbaar is.

In de Kamer en in de pers is van liberale zijde, als ter zake niet dienende, afgewezen de opmerking van den heer Lohman, dat de protestantsche gemeente te Nieuw-Nickerie zeer modern is. Het zou onbillijk zijn, na die afwijzing, nog een oogenblik te veronderstellen, dat de belangstelling van de heeren Roessingh e.s. in de Ned. Hervormde Gemeente te Nieuw-Nickerie haar oorzaak vond in de richting dier gemeente. Zij gold de geestelijke belangen van Suriname in 't algemeen, de geestelijke, de godsdienstige en zedelijke ontwikkeling, onverschillig van wie zij komt. De Gouverneur en de Koloniale Staten van Suriname weten dus nu dat, zoo het moederland bereid is voor de stoffelijke belangen van Suriname offers te brengen, zijn vertegenwoordigers zoowel ter Rechter- als ter Linkerzijde als voorwaarde stellen, dat op de uitgaven voor de geestelijke, de godsdienstige en de zedelijke ontwikkeling niet worde beknipt en dat men in Suriname niet doet, zooals de

door den heer Roessingh gegeeselden, die, als zij zich bekrimpen moeten, het allereerst doen op hun bijdrage voor philanthropie, godsdienstige of kerkelijke belangen. Het kan nu niet uitblijven, zoo besluit de heer van Vuuren, of, zoo men op Suriname deze noodzakelijkheid niet inziet, men in Nederland aan de Katholieke Missie recht zal hebben te doen, door het getal bezoldigde geestelijken met acht te vermeerderen."

In *Het Volk* polemiseert de heer C. van der Pol uit Rijswijk met het *Algemeen Handelsblad*, dat onlangs in vergoelijkenden zin over de koeliemishandelingen te Deli had geschreven; speciaal over het geval-Eckersdorff, de doctor, die wegens het mishandelen van koelies door den Raad van Justitie te Medan tot gevangenisstraf werd veroordeeld. Uit het artikel van den heer v. d. Pol, dat hier en daar een zeer hartstochtelijken toon ademt, zij slechts aangehaald, wat hij over de terechtstelling van Dr. E. schrijft:

„De ambtenaar van het openbaar ministerie, aldus de schrijver in het *Volk*, „zei erover verwonderd te zijn, dat de „Dokterskring“ niet op nadrukkelijke wijze dr. Eckersdorff's praktijken heeft afgekeurd."

Nu heeft de delische geneeskundige kring tegenover het requisitoir van den officier van justitie zijn houding trachten goed te praten. Niet Eckersdorff was gemeen, maar de man, die het materiaal bijeenzocht, waardoor de raad van justitie kon ingrijpen en waarvan eenige zeer krasse staaltjes werden gepubliceerd, welke, zoo zij waarheid bevatten, op de moraliteit van den veroordeelde een zeer schel licht werpen. Over het afschuwelijk misbruik van vrouwelijke patiënten en den hoogst perversen aanleg van dr. Eckersdorff kon — zoo erkent „Het Hbl.“ — voor den raad van justitie het juiste licht niet vallen, daar „de betrekkelijke vragen van den officier van justitie op verzoek van den verdediger van den beklagde, als niet ter zake dienende“ — immers, E. stond terecht voor het tanden-trekken? — „door den raad niet werden toegelaten."

De aanklager van dr. E., een collega, had — zoo meenden de kringleden — openlijk moeten optreden. Omdat hij dit niet deed, bleef dr. E. tot 13 September j.l. toe een onschuldig belasterde. Nu echter de rechter op grond van het oncollegiaal verkregen materiaal een vonnisje heeft geveld, laten deze heldhaftige beoefenaars van een „klassemoraal" hun medelid in den steek!

Keuren ze dan zijn gruwelen af... Met geen woord! Ze vinden geen aanleiding tot verdere bemoeienis. Echter wel om den collega, die „dan toch — aldus weer het „Hbl.“ — den stoot heeft gegeven tot verwijdering van een minderwaardig lid van het gilde der geneesheeren in Deli", publiekelijk dood te verklaren. Zulke collegialiteit komt het „Hbl." toch „alzins misplaatst" voor.

De officier van justitie noemde 't dan ook in zijn requisitoir „sprekend voor den toestand" — let wel: voor den toestand! — dat dr. Baerman, die beter dan iemand kon weten, hoe de vork in de steel zat, weigerde den aanklager van Eckersdorff „te willen kennen."

Voorts constateerde de officier, „geen woord van dank te hebben gehoord uit de planterskringen tegenover hem, die gemaakt heeft dat tegen dit misbruik werd opgekomen." — Zoo'n naïeve officier", roept de heer v. d. Pol uit.

Uit de Atjehbrieven van Pisuisse en Blokzijl in het *Algemeen Handelsblad*:

„In Seulimeum had ik voor het eerst gelegenheid om eens in de Atjeh'schen gampong rond te wandelen. Kapitein Muurling vergezelde mij zonder eenig wapen of gewapend geleide en samen bezochten wij een der kamponghoofden, in wiens voorkamer tal van Atjehsche sieraden ons ter bewondering werden voorgelegd. Heel vredelievend ging daar alles toe; de kapitein, die ondanks zijn jeugd als een van de knapste officieren en gezaghebbers van Atjeh bekend staat, was in Seulimeum bijzonder bemind bij de bevolking met wie hij op gemoedelijke, vertrouwen inboezemende wijze omsprong. Jammer zou het zijn als thans, na zijn vertrek, de zeer gunstige houding van de bevolking ten gevolge van het optreden van een minder tactvol gezaghebber weer veranderde. Toch is het tekenend voor den bijzonderen toestand, die zelfs in rustig-Atjeh nog lang zal blijven bestaan, dat de kapitein verklaarde ditmaal bij uitzondering in uniform de gampong in te gaan, omdat de jas der kompeuni nog altijd kwaad bloed zet bij de bevolking. Typisch ook, dat de meeste Atjehers, ofschoon volkomen onbevreesd in tegenstelling met de kruiperige bevolking van Java, den Kafir (ongeloovige) nog altijd achterdochtig en allesbehalve welwillend aanzien. De kinderen van het kamponghoofd waren meer nieuwsgierig dan verlegen. Zij kwamen op hun

beurt met Atjehsche bezienswaardigheden aandrigen, doch hadden de meeste aandacht voor onze verschijning en vooral voor de uniformjas van den kapitein.

Hoe was thans de toestand in een afdeling, op het oogenblik, dat die voor het burger-bestuur rijp geacht werd? Menschelijkerwijs gesproken: volkomen veiligheid voor den persoon in de gampongs; een werkelijk vertrouwen in den naar elders vertrekken- den gezaghebber, die voor de kinderlijk aangelegde bevolking vader, moeder en voogd tevens was, bij wien zij ten slotte zelfs in de meest intieme quaesties om advies kwamen; geregelde rechtspraak in zoowel civiel- als strafrechterlijke quaesties onder onmiddellijke controle van den gouverneur; volkomen bekendheid van het plaatselijk bestuur met alle in Atjeh zoo belangrijke familierelaties der grootere en kleinere hoofden; goed geregeld inlandsch bestuur onder leiding van de landschapshoofden; twee stations voor de tram, waarvan door de bevolking druk gebruik gemaakt wordt; een langzaam opkomen der sawahbewerking, die door den oorlog zoo zwaar geleden had; natuurlijk algeheele afwezigheid van vijandelijke benden. Alles samen genomen, een toestand betrekkelijk zoo gunstig, dat de civiele bestuurder, mits veel tact bezittende en zich toevallig verheugende in het vertrouwen van de bevolking — want de Atjeher laat dat vertrouwen van allerlei onbegrijpelijke overwegingen afhangen! — langzaam maar zeker zijn afdeling tot volkomen pacificatie zal kunnen brengen."

Uit de O.-I. Mail.

Doordat de jongste mail, om den oud-Gouv.-Gen. Van Heutsz mee te kunnen nemen, drie dagen later kwam dan anders, kunnen wij in dit Weekblad geen berichten opnemen.

Onlangs troffen wij het volgend bericht aan, in het Nieuws v. d. Dag v. N.-I.:

Het is van genoegzame bekendheid, dat de bevolking van Mgoro niet van het beste gehalte is; er zijn onder haar heel wat lieden, die liever stelen dan werken, zoodat de veiligheid in het Mgorosche veel te wenschen overlaat.

In de desa Krapiak, daar in de buurt, kan men elken dag eenige vagebonden societeit zien houden; zij brengen geld bijeen voor opium, en onder het trekken aan de pijp worden plannen beraamd voor een excursie hier of daar, vee-roof bijv., die in bedoelde streken veelvuldig voorkomt.

Wat een scherp contrast maakt deze bevolking met de bewoners van Modjowarno, onder de afdeling Djombang ressorteerende.

De ingezetenen van Modjowarno zijn voor het meerendeel brave en godvruchtige menschen, en dat is zeker te danken aan de zendings-stichting aldaar."

In verband hiermede trof ons het aardig kiekje *) van de bewaarschoolkinderen, die k o e d a k e p a n g

Bewaarschoolkinderen te Modjo-Warno.

(stokpaardje) spelen, een typisch Javaansch vermaak.

Modjowarno toch is sedert een welgeordend en veilig district geworden. Er heerscht welvaart; scholen, bedehuizen, ziekeninrichtingen, enz. zijn er tot stand gekomen en menige Inlander daar is tot het Christendom overgegaan.

Ds. Kruijt heeft op Modjowarno veel schoons gewrocht; die geestelijke ijvert ten zeerste voor het welzijn van zijn gemeente. Hij is overal te vinden, waar men hem noodig heeft; onlangs bijv. assisteerde hij op een en denzelfden dag bij twee moeilijke

*) Evenals dat der twee Mentawaiërs, ons welwillend in bruikleen gegeven door de redactie van *Het Penningske*, maandbladje, uitgaande van de hulp-verein. der Utrechtsche zending.

bevellingen. Hij gunt zich rust noch duur om den evenmensch van dienst te zijn.

Zoo veel toewijding verdient ongetwijfeld bijzondere vermelding.

WEST-INDIË.

In 1894 werd de Kamer van koophandel en fabrieken te Paramaribo opgeheven. Intusschen deed zich in de laatste jaren steeds meer de behoefte gevoelen aan zulk eene instelling. Het bestuur diende reeds een ontwerp-verordening in, waarbij die zaak is geregeld, aan de Koloniale Staten, en dezen hebben daarover hun voorloopig verslag uitgebracht. Algemeen kon men zich bij het afdelingsonderzoek met de strekking van het ontwerp vereenigen, al gaf het ook aanleiding tot eenige opmerkingen.

Zoo meende men, dat de voorgestelde samenstelling der Kamer uit zeven leden in de practijk op bezwaren zou kunnen stuiten. In overweging werd daarom gegeven het aantal vast te stellen op ten minste vijf en ten hoogste zeven leden, ten einde de zekerheid te hebben de Kamer steeds organiek voltallig te houden.

Ook werd door verscheidene leden de voorkeur gegeven aan eene benoeming der leden door den gouverneur op voordracht van de Koloniale Staten uit door dit lichaam in dubbeltallen volgens alphabetische volgorde bij elke vacature aan te wijzen candidaten. Dit denkbeeld werd in de Staten zelf bevestigd met het oog daarop, dat het minder gewenscht geacht werd de bemoeiingen der Staten tot dergelijke zaken uit te strekken.

Het vertrouwen werd verder uitgesproken, dat het bestuur voor eene benoeming niet enkel het oog zal vestigen op een bepaalde categorie van personen, zoodat ook kleine neringdoenden er vertegenwoordigd zullen zijn.

Aan de Staten werd ook een ontwerp-verordening ter goedkeuring voorgelegd, betreffende wijziging en aanvulling der opium-verordening.

Algemeen werd de wenschelijkheid erkend om het gebruik van opium tegen te gaan en, voorzover dit doel daardoor kan worden bevorderd, in de kolonie de zoogenaamde opiumkitten niet toe te laten. Toch konden enkele leden niet nalaten de vrees te kennen te geven, dat het middel erger zou kunnen blijken dan de kwaal. De mogelijkheid werd niet uitgesloten geacht, dat de clandestiene gelegenheden voor het schuiven van opium daardoor zouden toenemen.

Het inkappingsvraagstuk betreffende de door krulloten aangetaste cacao-aanplantingen was reeds in eene vergadering van de Vereeniging voor den grooten landbouw ter sprake gebracht. Zooals bekend is werd bij proeven met inkapping van door de ziekte aangetaste aanplantingen die van bestuurswege genomen zijn, het middel zeer doeltreffend bevonden.

In eene wederom belegde vergadering van ge-

HEINEKEN'S Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN- en
ROLLUIKENFABRIEK. -:-

Fabriek v. Geschilderde GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins. □ □ □

„Klenus” Stofzuig- machine.

:-: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. :-:

□ 'S-GRAVENHAGE. □

:-: KETTINGSTRAAT No. 6. :-:

TELEFOON 2478.

BRENDEL & Zonen

Wijnhandel Likeurstokerij

Zoutmanstr. 63 □□ Prinsestraat 114
- TELEFOON 4905 - □□ - TELEFOON 5448 -

Vraagt uitvoerige prijscourant.

Scherp concurrerende prijzen. - 5 % dividend.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE
PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

➡ Groote keuze ➡

Wollen & Donzen

DEKENS.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

The Berlitz School,

welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven.

Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALLEN Duitsch - Engelsch - Fransch,
Italiaansch - Spaansch - Rus-
sisch - Hollandsch, enz, enz. -

door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.

Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

maanden in het militair hospitaal worden werkzaam gesteld, tegen het gebruikelijk loon. Zij zullen bij hun gewone werkzaamheden in de gelegenheid worden gesteld, een cursus te volgen in ziekenverpleging en bereiding van recepten. Dan ontvangen zij een voorloopig certificaat en kunnen eenige jaren op een plantage worden werkzaam gesteld, op een salaris van f50 à f60 's maands, om vervolgens, zoo noodig, nog eenige weken in het militair hospitaal werkzaam te zijn alvorens hun een definitief certificaat wordt uitgereikt, dat recht zou geven op een salaris van f60 's maands. Dr. Koch sprak daarbij den wensch uit, dat zulke opgeleiden niet voor veldwerk zullea worden gebruikt, doch steeds in de nabijheid der zieken zullen vertoeven. De vergadering besloot het voor den hier bedoelden cursus benodigde geld ad f500 's jaars ter beschikking te stellen.

Curaçao heden en in de Toekomst.

Nu Neerlandia zoo vriendelijk is ons enkele clichés af te staan uit haar mooi Curaçao-nummer, leek het ons geschikt daarbij te vernemen, wat de jongste Deutsche Wochenzeitung, welke te Amsterdam verschijnt, onder bovenstaanden titel schrijft:

„Kolonien zijn voor het moederland een kostelijk, maar dikwijls ook een duur bezit. Wie aan de waarheid dezer uitspraak twifelen mocht, kan van zijn dwaling bekeerd worden door een blik op de begroting van Curaçao.

De koloniën Suriname en Curaçao kunnen haar financieel evenwicht niet anders behouden dan door een flinke toelage uit de Moederlandsche schatkist. Het kleine Curaçao moet voor 1910 met f310.70 bijgesprongen worden en er bestaat weinig kans, dat in dezen treurigen financiële toestand spoedig verandering ten goede zal komen, daar het in bijna alle opzichten een noodlijdende kolonie is.

In het jaar 1634 werd dit eiland door Van Walbeek voor Nederland in bezit genomen en met uit-

Weeshuis en Ambachtschool te Santa Rosa.

zondering van het Fransche tusschenbestuur, dat slechts van korten duur was, is het altijd een Nederlandsche kolonie gebleven. Het heeft tijden van groote welvaart even goed als van diep verval gekend. Door zijn zeer gunstige ligging ten opzichte der Zuid-Amerikaansche kustlanden, zoomede wegens zijn voortreffelijke, stormvrije, geheel door de natuur gevormde haven, werd Curaçao van oudsher als een begeerlijk bezit beschouwd door alle zeevarende groote mogendheden.

En deze beide eigenschappen zijn ook oorzaak geweest, dat er op dit eiland veel handel en scheepsverkeer was.

De veelal onrustige toestand, waarin de Zuid-Amerikaansche kuststaten verkeerden, was een beletsel om daar factorijen te vestigen, daarom werd Curaçao als stapelplaats verkozen.

Met snelzeilers kon van dit eiland het vasteland spoedig bereikt worden en voor hen, die langs dezen eerlijken handelsweg niet gauw genoeg naar hun zin rijk werden, viel er met smokkelen heel wat te verdienen. Hiervan zou menig sterk staaltje te vertellen zijn.

Ook op landbouwgebied telde Curaçao vroeger mee. De rotsachtige, overal steil naar zee aflopende bodem is nooit bijzonder vruchtbaar geweest, doch het was menige door den handel rijk geworden familie toch mogelijk om cacao plantages aan te leggen, die aardige winsten afwierpen. Toen het daar inheemsche Indianenras meer en meer uitstierf werden er negers ingevoerd. Curaçao stond toen bekend als een rijk land, waar velen heentogen, om fortuin te maken.

Maar... het kan verkeeren. Langzamerhand gingen alle bedrijven achteruit en de bewoners verhuisden naar elders om geld te verdienen. Met het afnemen der zeilvaart verminderde merkbaar de scheeps-

bouw en de handel is helaas afhankelijk van de willekeur der Zuid-Amerikaansche Staten.

De hoedenvlechterij is een der weinige overgeble-

den landbouw te brengen zijn en buitendien zouden de resultaten daarvan ook al heel poover zijn vooral vergeleken bij die van de vruchtbare kusten van Zuid-

(Zagen wij in ons eerste geïllustreerde nummer de dames-vlechters te Amsterdam, hier zien wij de bevolking op het eiland aan het werk).

ven industrieën, welke echter ook al op geen vaste basis berust, daar de grondstof van buiten af betrokken moet worden.

De landbouw werd in korten tijd vernietigd door een met de cactusplant ingevoerd onuitroeibaar insect

Amerika. Meer heil zou te verwachten zijn van het bevorderen der handelsbetrekkingen, daar hiervoor het land meer geëigend is. De gunstige ligging en de in alle weer toegankelijke haven zijn nog altijd veel waard, als er maar partij van getrokken wordt.

NEGERHUT BIJ MONTANE, links op den voorgrond cactusplanten.

dat alle cacao'spalmen en kokospalmen kaal vrat. Als een gevolg van dit gebrek aan plantengroei namen hitte en droogte schrikbarend toe. De hitte is thans zelfs zoo groot, dat de met regen bezwangerde pasaatwinden, zoodra zij boven het eiland drijven, zich verdeelen en als plasregens in zee vallen.

De vraag, op welke wijze in dezen treurigen toe-

En hiertoe wordt nu in afzienbaren tijd een prachtige gelegenheid geboden door de opening van het Panama-kanaal.

Het staat wel vast, dat er dan groote veranderingen in het wereldverkeer zullen plaats vinden, zij 't ook in mindere mate als destijds bij de opening van het Suezkanaal. De Westkust van bijna geheel Ame-

MOLENPLEIN, met het garnizoen van een oefening terugkeerend.

stand van regeeringswege verandering kan worden gebracht, is zeer moeilijk te beantwoorden.

De bevolking zal niet licht tot het beoefenen van

rika komt daardoor dichter bij Europa. Men behoeft dan den omweg langs straat Magelaan niet meer te maken en het Suezkanaal verliest zijn monopolie van

de gr
we ha
er 't g
heid o
bepaal
zal he
kustha
het ze
kans
en lev
Als
willen
er ge
scher
toekor
het M
genoer
Eer
paar
ten zi

KI

Ook
al sc
waarv
maar
die d
schre
toege
toeste
te Ar
Zo
wij v
op he
gelen
De
uitvoe
„D
— z
mand
met e
om S
weer
zich
mag
staan
avon
En
len.
De
door
kante
en z
zich
rekje

G
Ee
en za
Nie
ning,
In
len.
makk
dig,
doode
steent
grond
ring
vaard
Te

*) O
gege

de groote vaart naar Oost-Azië en Australië. Nieuwe handelsverbindingen en nieuwe vaarwegen zullen er 't gevolg van zijn. Curaçao ligt dan in de nabijheid der verkeerswegen en al wordt het ook niet bepaald in de reisroute der schepen opgenomen, toch zal het de aangewezen stapelplaats zijn van den kusthandel. Zelfs afgezien van de mogelijkheid, dat het zelf handelsverbinding sticht, zal het toch veel kans hebben op een aanzienlijken handel in kolen en levensmiddelen.

Als de regering hen, die iets in deze richting willen ondernemen, met raad en daad steunt, bestaat er gegronde hoop op verbetering van den economischen toestand van Curaçao en daarmee ook in de toekomst op staking van de toelagen, die thans van het Moederland worden geëischt, zoo besluit bovengenoemd blad.

Een andermaal hopen wij onzen lezers ook een paar afbeeldingen van de haven van Curaçao te laten zien.

KINDER-VACANTIE-KOLONIE te SOEKABOEMI.

HET HUIS EN ERF.

Ook een werk van barmhartigheid — al schaat het zich niet onder de „Christelijke”, waarvan ons vorig Weekblad enkele illustraties gaf, maar daarom niet minder in den geest van Christus, die de kinderkens tot zich liet komen — wordt beschreven in een allerliefst propagandaboekje, dat ons toegezonden werd, en waaruit wij hier met de toestemming van den uitgever, J. H. de Bussy te Amsterdam, een paar kleine stukjes overnemen.

Zooals onze lezers zich zullen herinneren, hebben wij vroeger, vóór de oprichting dezer kolonie reeds op het nuttige streven van mevrouw Kooij—v. Zeggelen de aandacht gevestigd.

De heer W. van der Sluijs schreef o.m. over de uitvoering er van in de Javabode:

„De dagindefeeling is als volgt: Om 6 uur opstaan — zelf de bedjes opmaken — zich wasschen in de mandiekamer — in de recreatiezaal 2 kopjes chocola met een beschuit gebruiken — een uur wandelen — om 8 uur ontbijten — spelen buiten of bij slecht weer binnen — om 11 uur speelgoed opbergen en zich baden — om 12 uur rijstafel naar bed (men mag lezen, maar niet praten) — om half vier opstaan — zich wasschen — spelen tot 7 uur — avondeten gebruiken — naar bed.

Enkele punten zal ik in bijzonderheden behandelen. Eerst over het slapen.

De slaapzaal is in de lengte in tweeën verdeeld door een paar meters hooge schutting. Aan weerskanten hiervan staan de ledikanten (zonder stijlen en zonder klamboe) op een rij. De kinderen kleeden zich vlug uit, leggen hun kleeren ordelijk op het rekje en dan gauw in bed. Sommige knielen op hun

bedje en prevelen hun avondgebedje. Als allen liggen, komen de dames rond en dan krijgt elk meisje een nachtzoen. Een gekus van belang! De jongens krijgen een hand. Maar Jantje, een klein ventje van 6 jaar, zit rechtop in zijn bed, steekt zijn vingertje op: „Mevrouw, Jantje vraag zoen.”

Dat doet hij elken avond. Het sein tot zwijgen wordt gegeven door de dame, wier beurt het is toezicht te houden.

Het is plotseling stil, een stilte, die vreemd aan doet na het onophoudelijk blijde gebabbel der kindermondjes. Mevrouw loopt op haar teenen om te inspecteeren. Alles is in orde...

Het kinderzieltje is nog niet tot rust gekomen, de mond zwijgt, maar in het hoofdje verdringen zich nog de beweeglijke gedachten.

De stilte suist... hoor, dat is een djankrek... wat schrill geluid... nou is het stil... wacht, scherp luisteren... daar is het weer... het is buiten donker... zouden daar buiten nou geesten rondwalen op het gras onder de boomen?... waar wij vanmiddag gespeeld hebben...

„Mevrouw, ik ben bang voor beesten.” „Ik ben ook bang, mevrouw, het ruikt hier naar een doodkist!”

Weg is de rust der kleinen; geesten, een doodkist!

„Ik zal jullie wat vertellen, een mooi sprookje, ik zal zoo langs alle bedjes door de zaal loopen, als je nou erg stil bent, kun je me goed verstaan, ik zal luid spreken.

„Er was eens...” Kalmeerend werkt de stem van mevrouw, de geïmagineerden komen tot rust, de gedachten concentreeren zich op een mooi verhaal.

Als het uit is, mevrouw haar wandeling staakt, haar stem zwijgt, dan wordt de warme deken genomen en men kruipt er onder, behaaglijk, rustig, sprookjesklanken ruischen door de ziel.

Kinderen! ge zult nog lang terugdenken aan deze vakantie, maar nooit, nooit zult ge vergeten de mooie sprookjes, die je verteld werden daar op je bedje te Selabatoe, waar je buiten de wijde grasvlakten wist en de stille, roerloze boomen”, enz.

EEN PATIËNTJE.

Mevr. Kooij voegt aan deze sympathieke beoordeeling toe:

„Wie, als wij, den invloed heeft bespeurd, die deze (helaas korte) vakantie op geest en lichaam van de kinderen gehad heeft, wie de dankbare gezichtjes, de glinsterende oogen, de tranen bij het afscheid gezien heeft, die kan niet meer volhouden, dat hier in Indië een Vacantiekolonie geen reden van bestaan zoude hebben, die helpt mede, hetzij op moreel, hetzij op finantiëel gebied, deze taak te steunen. Met kracht dient zij gesteund te worden, want wij weten het allen, de meeste ondernemingen hier in Indië zijn door de vele mutaties na een korten bloeitijd ten doode opgeschreven.”

kinderen van de straat binnen te roepen, om het graf van den hond te bezien. 't Zou geschieden tegen betaling: een knoop of een stuk van een griffel was de entreprijs. En velen, nieuwsgierig gemaakt door den ophef van de kleine bouwmeesters, kwamen en betaalden en zagen het graf en gingen weer heen. En niet willende doen blijken van hunne teleurstelling, gaven ze daarbuiten hoog op van het moois, dat hun in den tuin werd getoond.

En buiten de tuindeur tegen de heining stond een klein meisje, de schort gedrukt tegen de weenende oogen. Zij had geen knoop of griffel, kon den toegangsprijs niet betalen en nu was ze zoo diep bedroefd, „omdat zij het hondengrafje niet had gezien.”

De dame kwam er door aan 't nadenken. Wat was het eigenlijk, waarom die spelende kinderen zich zoo verheugden, en waarom dat meisje zoo bitterlijk schreide? Niets anders dan wat keisteentjes en wat boomtakjes. 't Was eigenlijk de moeite niet waard voor wie 't zag uit een bovenvenster.

En zij vroeg zich zelve af, of daar in 't klein niet

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek Barentszstraat

TELEF. 1769.

- Jan Jaarsma Haarden. -

ANTON SCHIPPER

AERT VAN DER GOESSTRAAT 25

□ B/H STADHOUDERSPLEIN □

□ DEN HAAG □

AGENT DER FIRMA WIENER EN VAN WITSEN,

□ ROTTERDAM □

Indische Uitrustingen

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG Boekhorststr. 149.

DEN BOSCH, Vughtstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S ORGELS.

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.

VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p.j. af.

SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

Aardig is 't het Dagboek der Kolonie te lezen. Van den eersten dag b.v.:

30 Mei. Des morgens om 6.35 vertrokken de dames Dijker, Kooij en Roessingh van Iterson met 22 kinderen naar Soekaboemi.

Al gauw bemerkten wij de goede stemming onder de kinderen, al waren er ook een paar tranen gevallen bij het afscheid en al schreide er ook nog een-tje in een hoekje. Aardig was het de belangstelling op de gezichtjes te zien en vooral toen de eerste bergen in het gezicht kwamen, toen ging er een gejuich op!

Voor al de meisjes uitten zich meer dan de jongens, een zette een liedje in en de anderen volgden. Ze waren een en al vroolijkheid. Van geen enkel kind hadden wij last, zelfs de tranen van het in een hoekje verscholen meisje droogden zich. Het eten van krentebollen en zandtaartjes verkortte den tijd. Er was ook voor gekookt water gezorgd, dat wel aan te bevelen is mede te nemen.

Behalve een der meisjes, die van zenuwachtigheid buikpijn kreeg en wat zat te huilen, kwamen allen

werd afgespeeld, wat dagelijks geschiedt onder de groote kinderen, die zich menschen noemen. Die hebben ook hunne vreugde en hun verdriet. En wat hen blij maakt, 't is vaak zoo waardeloos. En wat hun kommer brengt, 't is vaak zoo onbeteekenend. Nu zien ze dat zelf niet in. Nu schijnt het hun alles wel hoogst gewichtig. Een wezenlijke oorzaak van smart. Ach, als zij 't eens konden zien uit een bovenvenster, zullen zij niet moeten glimlachen, om wat hen hier deed juichen, om wat hen hier deed weenen? Dat wij dan hier reeds leeren zien uit het bovenvenster des geloofs*), opdat wij de werkelijkheid der dingen mogen waarnemen; opdat wij het aard-sche niet verheffen tot het toppunt onzer vreugde, opdat voorbijgaande smart ons niet te diep nederbuige.

L.

D. v. K.

*) Zou de gelatenheid der Inlanders, die door ons West-lingen meestal voor laakbare onverschilligheid of fatalisme wordt gehouden, niet ook het gevolg zijn van „kijken uit een bovenvenster”, zij 't dan ook niet uit dat van hetzelfde geloof, hetwelk hier bedoeld wordt? X. te A.

FEUILLETON.

Gezien uit een Bovenvenster.*)

(Aangeboden).

Een dame zat aan het bovenvenster van haar huis en zag neer op de omgeving.

Niet ver af was een tuin, omgeven door een heining, en met de straat verbonden door een deur.

In dien tuin was een troepje kinderen aan 't spelen. De dame boven aan haar venster kon hen gemakkelijk waarnemen. En zij bemerkte dan ook spoedig, dat zij bezig waren met het begraven van een dooden hond en met het versieren van het graf. Keisteentjes werden daarop gestapeld, boomtakjes in den grond gestoken. En de kleinen waren vol bewondering voor het kunstwerk, door hunne handen vervaardigd.

Ten slotte kwam een van hen op de gedachte, de

*) Overgenomen uit de *Bijbelsche Almanak* van 1910, uitgegeven door het *Nederl. Godsdiensig Traktaat-Genootschap*.

opgewonden en vrolijk te Soekaboemi aan en die vrolijkheid steeg ten top, toen er ruitjes en sado's klaar stonden, waarin de tocht naar Selabatoe ondernomen werd. „Hoe zou ons huis er uitzien”, dat was de groote vraag, die allen bezig hield — en ons huis overtrof daarbij aller verwachtingen. „Zoo groot ia!” en „mogen we daar spelen?”

Bij aankomst brachten alle kinderen hun pakjes en koffertjes bij hun bedden en kregen zij een nummer — daarna was het eerste natuurlijk kousen en schoenen uit en voelden ze zich zoo dadelijk thuis. De schommel en de rekstok en de speelgoedkast, maar vooral het bibliotheekje had liefhebbers. De kleintjes waren dadelijk op den grond in prentenboeken verdiept.

Om twaalf uur luidde de etensklok en gingen allen hun handen wasschen. Daarna aan tafel.

De voorgeschreven rust na het eten vond hier en daar tegenstand, maar zij werd genomen natuurlijk.

Zuster Dijker, die dien middag bij de kinderen sloop, beweerde, dat het makkelijker was die voor te schrijven dan te doen nemen! Tegen 3 uur echter was alles in diepe rust. 's Middags om 4 uur werd er opgestaan (daarvoor moesten de groote jongens zelfs wakker gemaakt worden!) gebaad, thee gedronken in de speelzaal en gingen wij wandelen.

THEEUURTJE.

En zoo gaat het dagboek voort. Naar wij met de stichtster dezer kolonie hopen, zal er nog menig jaar en in dezelfde geest geschreven kunnen worden. Jammer maar, dat mevr. Kooij door haar vertrek uit Indië, er nu niet meer bij kan zijn.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De uitgebreide verslagen, welke in sommige Inlandsche nieuwsbladen over de strafzaak Van Daalen voorkwamen, wijzen er op, dat deze aangelegenheid met groote belangstelling door het Inlandsche en Indo-Chineesch element is gevolgd geworden.

Bevorderlijk voor het prestige van den Europeaan in Nederlandsch-Indië zijn die strafzaken niet.

Opvallend is het, dat de **Pertja Timor**, van 20 September 1909 tegelijkertijd melding maakt van de veroordeeling te Singapore van **Martin A. Tobin**, hoofdambtenaar aan het Havendepartement aldaar, tot 3 jaren gevangenisstraf en zulks wegens verduistering van gelden.

Voor hetzelfde misdrijf zou te Canton terechtstaan **Butler Wright** van de **Hankon-Spoorweglijn**.

In de **Tjahaja Sumatra** van 2 October 1909 No. 80 doet **Ahmad Ali Beij** een beroep op de Pers in het algemeen en op de Redacteuren van de Indische nieuwsbladen in het bijzonder, om zooveel mogelijk pogingen aan te wenden de inlanders van Sumatra telkens aan te sporen tot samenwerking ten goede. De zin voor eensgezindheid is bij den Sumatraan nog niet sterk ontwikkeld. Eerder valt op te merken, dat de bewoners van dit eiland gaarne met elkander twisten, er een genoegen in scheppen elkander gering te schatten, zonder dat hiertoe bepaalde redenen bestaan. Van het behartigen van algemeene belangen boven het eigen belang is maar zeer zeldzaam sprake.

Toch is aansluiting der Sumatranen onderling zeer noodzakelijk, meent schrijver, waar de politieke gedragslijn van de overheerschers meer en meer wijst op een streven om zich in het bezit van den grond te stellen en de oorspronkelijke bewoners te benutten ter bereiking hunner doeleinden, in het bijzonder de vermeerdering van den welstand der nieuwe bezitters.

Terwijl overal, vooral op Java, meer en meer gouvernements- en particuliere scholen verrijzen, die bij lange na niet voldoende door de inlandsche kinderen worden bezocht, hoort men niettemin, vooral in de buitenbezittingen, door eenigszins ontwikkelde ouders klagen over gebrek aan scholen.

Dit slechte schoolbezoek vindt zijn oorzaak in de tegenwerking van vele ouders, die uit onverschillig-

heid en zorgeloosheid de toekomstige belangen hunner kinderen niet weten te behartigen. Zij houden dikwijls kinderen tehuis, om huiswerk te verrichten of bijstand te verleen op het veld, en onthouden hun kroost de gelegenheid om onderwijs te genieten en te leeren denken.

Het vroegere denkbeeld, dat de inlandsche kinderen op de inlandsche scholen ongeloofigen werden, heeft men thans vrijwel laten varen. Toch zijn er nog zeer vele inlandsche ouders, die weinig of geen zorg aan de opvoeding hunner kinderen besteden en de gevolgen daarvan niet weten te overzien.

Voor dezulken is wellicht eenige bestuursbemoeienis, wat zachte dwang in deze niet kwaad, merkt de **Pembrita Atjeh** op.

In de **Menado Courant** van 17 October 1909 No. 21 komt **To' Az** op tegen de bewering van **Dr. S. Schoch**, hulpprediker te Tomohon (Minahassa), dat de inlandsche onderwijzers op de gouvernementscholen een gevaar zouden opleveren voor de uitbreiding van het Christendom. Laatstgenoemde zou zich aldus hebben uitgelaten:

„In de Minahassa zijn thans 160 scholen van het „Genootschap en 80 gouvernementscholen.

„Die gouvernementscholen worden door **Dr. Schoch** „beschouwd als eene soort van gevaar.

„Een inboorling begrijpt niet wat Neutraal Onderwijs is, hetwelk vijandig tegenover het Christendom „staat.

„De inlandsche onderwijzers, die hunne opleiding „op de gouvernementskweekscholen ontvingen, zijn „niet betrokken bij het Christendom en, aangezien „hunne bezoldiging hooger is dan die van hunne „collega's van het Genootschap, verheffen zij zich „boven deze laatsten.”

Door deze uitlating nu, zouden de gouvernementsonderwijzers diep zijn gegriefd, waar zij meenen, dat zij hunne taak opvatten in overeenstemming met art. 3 van het Koninklijk Besluit van 3 Mei 1871 (Indisch Staatsblad no. 104) en waarin wordt gezegd: „Het onderwijs, bedoeld bij bovenaangehaald artikel, wordt dienstbaar gemaakt zoowel aan de zedelijke als aan de verstandelijke ontwikkeling der inlandsche jeugd.

„Hunne lichamelijke ontwikkeling wordt daarbij niet uit het oog verloren.”

De schrijver wijst verder ten deze op de navolgende punten:

1o. de gouvernementscholen in de Minahassa zijn gelijk aan die in de residentie Amboina, die geen gevaar voor de verspreiding van het Christendom opleveren.

2o. De kinderen op de scholen van het Genootschap ontvangen in denzelfden geest onderwijs als de kinderen op de gouvernementscholen en gebruiken dezelfde boeken.

3o. Verschilt het godsdienstonderwijs van de 10 hulppredikers, de ruim 100 inlandsche leeraren en de 160 onderwijzers van het Genootschap niet?

4o. Waar is het bewijs dat het onderwijs op de Gouvernementskweekschool de gouvernementsonderwijzers onthef van de verplichtingen tegenover 't Christendom?

5o. Zijn de onderwijzers van de gouvernementskweekschool slechter van karakter en inborst dan de onderwijzers die niet op die instelling hunne opleiding genoten?

Met eene verwijzing naar het voorschrift dat men niet met valsche getuigenissen moet optreden tegen zijne naasten, besluit de schrijver zijn ingezonden stuk.

WAT DE CHINEES VERTELT.

In de **Pewarta Soerabaja** van 26 October 1909 No. 240 is opgenomen het te Malang uitgebrachte verslag van de werkzaamheid der Chineesche Vereeniging **Tjong Hwa Hwee Koan**, alsmede van de wijze van het ontstaan der Vereenigingen **Hak Boe Tjong Hwee** en **Hwa Siang Tjong Hwee** in Nederlandsch-Indië.

Daaraan is het navolgende ontleend: Eerstgemelde Vereeniging, n.l. de **Tjong Hwa Hwee Kwan**, ontstond te Batavia.

Met behulp van **Dr. Liem Boen King** te Singapore, werd destijds een hoofdonderwijzer, met name **Lou Kwi Hong**, naar Java gezonden, om aldaar het Mandarijn-Chineesch te onderwijzen.

Twee jaar later werd, door de actie te Batavia van de **Tjong Hwa Hwee Kwan** een school te Buitenzorg opgericht, alwaar eveneens in het Mandarijn-Chineesch onderwijs werd gegeven.

De resultaten van dit onderwijs werden bevredi-

*) Deze Vereeniging behartigt de algemeene belangen van de Chineezers in Ned.-Indië; richt scholen op, laat lezingen houden, enz. enz.

Bij gelegenheid der geboorte van H.K.H. Prinses Juliana, stond zij gelden toe in het belang eener behoorlijke feestviering.

gend bevonden, terwijl de eenstemmigheid van het bestuur der Vereeniging in deze werd geprezen.

Deze gunstige uitkomsten gaven aan **Boansing**, **Koo Khee Im** en **Kan Tjien Hong** aanleiding om het daarheen te leiden, dat, in navolging van de school te Batavia, eene dergelijke instelling te Malang in het leven werd geroepen waarvoor zij de samenwerking van de op genoemde plaats wonende Chineezers inriepen.

Eene afdeling van de **Tjong Hwa Hwee Kwan** kwam tot stand en eene nieuwe school met 120 leerlingen werd geopend.

In het bestuur der afdeling werd **Boansing** met algemeene stemmen tot voorzitter gekozen. Op de school werden 1 hoofdonderwijzer en 2 hulponderwijzers geplaatst, die te Batavia het Mandarijn-Chineesch hadden onderwezen.

In navolging van het voorbeeld te Malang werden afdelingsbesturen van de groote Vereeniging te Batavia opgericht te Soerabaja, Pasoeroean, Sitoebondo, Djombang, Kediri, Toeloengagoeng, Blitar, Klingi, en op nog tal van andere plaatsen, met het gevolg, dat meer dan 80 afdelingsbesturen konden worden geteld.

Op kosten van **Lie Hien Lian** werd toen een zekere **Bak Pien** naar **Tjong Tok Khien Tjhoen Swan** te Canton gezonden, ten einde aan Zijne Excellentie **Khien Tjong Tok** rapport uit te brengen van den stand van zaken der Vereeniging **Tjong Hwa Hwee Kwan** op het eiland Java, hetgeen tot het gevolg leidde, dat van uit Peking **Taij Djen Lauw Soe Kie** naar Batavia werd gezonden om zich van het bestaan, streven en werken der gemelde Vereeniging te overtuigen.

Tjong Hwee opgericht, terwijl **Z. Exc. Khien Tjong Hwee** opgericht, terwijl **Z. Exc. Khien** een Inspecteur van Onderwijs naar Indië zond, met name **Wang Fung Cheang**, wiens bezoldiging door de Chineesche Regeering werd bekostigd.

Ten einde steeds over goede onderwijskrachten te kunnen beschikken, deed **Boansing** aan de Vereeniging te Batavia het voorstel om Jong-Chineezers aan te stellen tot onderwijzer op de scholen der Vereeniging, die in Japan het diploma hadden behaald.

In dit voorstel werd getreden en door tusschenkomst van den **Japanner Yosoroko Soichima** die vroeger Java had bezocht en **Boansing** aldaar wel had ontmoet en gesproken, **Tong Hong Wie** als onderwijzer op de school te Batavia, en later te Cheribon aangesteld.

Wegens familieaangelegenheden in China, vertoevende, gaf deze aan zijn schoonvader **Taij Djen Chian Soen**, die als consul-generaal (?) te 's-Gravenhage werd geplaatst, kennis van den stand van zaken der **Tjong Hwa Hwee Kwan**-Vereeniging op Java, die de Chineesche Regeering daarmede in kennis stelde en Haar vroeg, om op zijne reis naar 's-Gravenhage Java te mogen aandoen, om een onderzoek naar de scholen der Vereeniging in te stellen.

Dat onderzoek heeft plaats gehad en leidde niet alleen tot eene gunstige beoordeeling van alles van hetgeen werd waargenomen, maar ook tot de wenschelijkheid om de Chineesche leerlingen, die het Mandarijn-Chineesch verstonden, naar China te zenden, en daar het Hooger Onderwijs te doen genieten, opdat zij later in China als ambtenaar zouden kunnen worden geplaatst.

De jongere Vereeniging **Hak Boe Tjong Hwee** een en ander vernemende, vereenigde zich terstond met het voorstel van **Taij Djen Chian Soen**, nam dadelijk de noodige voorzieningen, zoodat een 21-tal jongelieden van de scholen te Batavia, Buitenzorg en Malang naar Nanking werden gezonden.

Tijdens het verblijf van **Taij Djen Chian Soen** te Batavia, Semarang en Soerabaja, kwam door de samenwerking van alle **Hwa Kiauw**-handelaren aldaar de oprichting van de Vereeniging **Hwa Siang Tjong Hwee** ter sprake. Op ieder der genoemde plaatsen kwam zulk eene Vereeniging tot stand. Deze stonden in betrekking met de **Long Kong Siang Po** te Peking, opdat de Keizer bescherming kon verleenen, terwijl door jaarlijksch bezoek van een Chineesch oorlogschip de banden met de Vereeniging nauwer zouden worden toegehaald.

Tengevolge van dit optreden, zegt het blad, hebben de inzichten van de Nederlandsche Regeering zich eenigszins gewijzigd.

Er zijn sedert vele Hollandsch-Chineesche scholen opgericht, de Chineesche officieren worden op den voet van Europeanen behandeld en mogen ambtskleeding dragen.

Voorts worden het onderdaanschap, de rechtstoestand en de rechtspraak der Chineezers overwogen, terwijl alles er op wijst, dat eene voortdurende meer

vriendelijke bejegening door de Nederlanders den Chi neezen ten deel zal vallen.

Te Tjiandoer is de Vereeniging der Tjong Hwa Hwee Kwan gesloten, wegens gebrek aan eenstemmigheid bij de leden en aan geld.

Ook elders is men langzamerhand onverschilliger geworden, meer in het bijzonder te Djombang, Ker. tosono, Kediri, Blitar, terwijl de kas te Malang niet bijzonder goed gevuld is. De uitgaven daar overschrijden maandelijks de inkomsten met het niet on aanzienlijk bedrag van ongeveer f100.—.

In verband daarmee werd staande de Vergadering te Malang de offervaardigheid van alle aanwezenden ingeroepen, ten einde te voorkomen, dat ook daar de Vereeniging zou moeten worden opgeheven.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Naar wij in de laatste Zendingsbode lezen, is dezer dagen bij den uitgever H. J. P. Egner te den Helder verschenen „Herinneringen aan Zending August Lett, door Eleda, waarop wij later terug hopen te komen.

Jeugdige Mentaweiers in hun bosschen.

Zeker zal menigeen belangstellen in den levensloop van dezen braven man, waaraan op zoo ver raderlijke wijze door de Mentaweiers een einde werd gemaakt.

Het hier afgebeelde paar in hun origineel pak ean, ziet er, zou men zoo zeggen, heelemaal niet moordlustig uit.

Zuid Nieuw-Guinea-Expeditie 1909.

Van het orgaan der Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën (kortheidshalve ook wel genoemd „De Maatschappij met den langen naam”) is verschenen Bulletin No. 60, waarin het Verslag van de Zuid Nieuw-Guinea Expeditie over het tijdvak van 15 Augustus—22 September 1909. Gelijk reeds uit de Indische dagbladen is gebleken gaat het tot dusverre deze Sneeuwgebergte-expeditie onder leiding van Mr. Lorentz vrij wel voor den wind. Inzonderheid met de koeli's, ditmaal uit door luitenant Habbema bijeengebrachte Dajaks bestaande, schijnt men het bijzonder goed getroffen te hebben; ook de gezondheids toestand was bevredigend. Ook thans evenals in 1907 had de expeditie het voorrecht de Sneeuw te mogen aanschouwen. De heer Lorentz omschrijft dit moment als volgt: „22 September. In menig opzicht was het heden een merkwaardige dag; in den vroegen morgen bij het aanbreken van den dag was de omgeving onzichtbaar door de nevels, die tusschen de boomen hingen; naarmate de zon meer kracht kreeg, trokken deze op, zoodat ook het gebergte langzamerhand zichtbaar werd; zoover het oog reikte zag men het hooggebergte met als grandioos middelpunt den Wilhelminatop, hier en daar met helderwitte sneeuwvelden bedekt. Het was goed zichtbaar, dat er minder sneeuw lag dan in 1907 — ik vond in geen enkel geologisch handboek, dat een dergelijke verandering ook plaats heeft met krijt. Af en toe dreven er lichte nevels voorbij; een oogenblik later kon men het schouwspel weer in zijn volle pracht bewonderen. Jammer, dat na een half uur uit de vlakke opkomende wolken een einde maakten aan dat overwel digend mooie natuurverschijnsel... Hedenavond vertoende de Wilhelminatop zich weer in zijn volle pracht bij ondergaande zon; ik hoop, dat zij die

niet gelooven, dat er sneeuw op Nieuw-Guinea voorkomt, als straf nooit een dergelijk betooverend landschap zullen aanschouwen.”

Laat ons voor den koenen, volhardenden reiziger hopen, dat 't hem binnenkort ook mag gelukken de Sneeuw inderdaad te betreden!

Inlandsch Credietwezen.

Wij ontvingen het Verslag van het Inlandsch credietwezen, loopende tot September 1909 (de statistieke gegevens omtrent het bedrijf der afdelingsbanken betreffen het boekjaar 1907—1908), opgemaakt en gedateerd October 1909, door den inspecteur van het Inlandsch credietwezen, H. Carpentier Alting.

Meer en meer breidt zich deze instelling op Java en Madoera uit. Sedert de afsluiting van het vorig verslag, ultimo Aug. 1908 nl., werden afdelingsbanken opgericht te Modjokerto, Ngawi, Ponorogo, Patjitan, Bangkalan en Soemenep, terwijl de Spaaren Hulpbank voor Inlandsche ambtenaren te Grissee werd geconverteerd in een afdelingsbank.

Uit de Bijlagen blijkt o.m., dat het Inlandsch credietwezen onder ult. 1908 een kapitaal van f4 mil lioen in geld en 2.3 miljoen pikols padi ter waarde van pl.m. f5¼ miljoen ter beschikking van de bevolking kon stellen.

Veelerlei zijn overigens de bemoeiingen der afde lingsbanken met de bevolking; blijkens het Verslag verleenden zij hulp bij de zeevisserij, bevorderden zij veeteelt, landbouw en nijverheid, bevorderden coöperatie en bovendien den spaarzin. Hetgeen het Verslag van dit laatste zegt is wel merkwaardig.

„Meermalen bleek van geneigdheid onder de In landsche bevolking tot sparen; bij eenige banken hebben Inlanders voor hen beduidende sommen in deposito geplaatst, van de rente levende; anderen leggen geregeld geld op zijde tot een fonds voor hunne kinderen en ook het sparen van zeer kleine bedra gen vindt meer en meer ingang, vooral indien de betrokken administrateur zich de moeite geeft om den leeners gestadig het nut daarvan voor oogen te hou den en hun goed duidelijk te maken, dat zij de gel den ieder oogenblik kunnen terug bekomen.

Het is slechts een begin, en blijkens bijlage III en IV vormen de door Inlanders ingelegde gelden nog maar een onbeduidend deel van de geldmiddelen, waarover de afdelingsbanken beschikken; echter is het begrip van sparen meer en meer levendig gewor den, ook door het stelsel van verplichte inlagen. En kele malen verzochten Inlandsche houders van spaar gelden of deposito's om hunne gelden over te schrij ven op de rekening „verplichte inlagen”, ten einde tegenover dringende en dikwijls moeilijk te weigeren verzoeken van familieleden om hulp te kunnen ant woorden: dat men geen beschikking over het geld had. Mede komt het voor, dat bezitters van inlagen, die geld noodig hebben, in stede van hunne inlagen terug te vragen, eene leening aangaan en alzoo zich zelve de verplichting tot terugbetaling opleggen.

Het ligt niet in het streven der afdelingsbanken, om als mededingers op te treden van de Postspaar bank of van particuliere spaarbanken; de gelegenheid om onmiddellijk opzeggbare spaargelden in te leggen is trouwens beperkt tot een maximum van f100.—. Het doel is geen ander dan om den spaarzin op te wekken, en in dat opzicht zijn de bereikte resultaten verblijvend.

Echter is het er nog ver van af, dat de meer goeode landbouwers en handelaren de banken benut ten als giro-instellingen voor de tijdelijke belegging van niet onmiddellijk benodigde gelden, afkomstig uit de winst van het bedrijf. Vooral de landbouwer is niet gewoon landbouwproducten te verkoopen als hij het geld niet dadelijk noodig heeft, en ten slotte zet de Inlander zijne spaargelden liever om in grond, huizen of vee, zoo niet in juweelen.”

Weekblad voor Indië.

No. 33 opent met een klaaglied, getiteld: De be hoefte aan bestuursambtenaren, door B. B. Zelden zagen we een in zulk een pessimistischen toon ge schreven beschouwing over het civiele bestuur in Ned.-Indië. Hoort maar eens: „De armoede onder de ambtenaren B. B. is tegenwoordig zóó groot, dat de meesten hunner, die na 28 à 30 jaren dienst bij toe v a l, of dank zij bijzondere protectie, resident wor den, genoopt zijn voor hunne inrichting een rente loos voorschot aan te vragen van ettelijke duizenden guldens, dat dan door maandelijksche inhouding op het traktement verrekend wordt. Dat traktement, dat dat op groote centra toch al veel te klein is, wordt dan door allerlei kortingen tot zó'n minimum gere duced, dat de menschen zich niet meer bewegen kunnen, zooals dat behoort overeenkomstig hun rang. Dat maakt onderdanig. Houden zij hun rang op en hebben zij kinderen, dan verlaten zij met schulden den dienst; slechts een heel enkele met heel veel kinderen wordt lid van den Raad van Indië. En dat heet dan eene geslaagde carrière!!!”

Deze toon beheerscht het geheele artikel, dat nog vervolgd wordt in een later Nr., en waarin de

Kunstzaal „THE HAGUE”

□ □ □ SWEELINCKSTRAAT 99 □ □ □

Open van 1—4 uur.

SCHILDERIJEN en AQUARELLEN van
Moderne meesters. — — — — —

(VRIJ TE ZIEN.)

MOOI NEDERLAND.

De Naamlooze Vennootschap „MAATSCHAPPIJ MOOI NEDERLAND” exploiteert fraai en ge zond gelegen terreinen in Nederland; o. a. 20 HECTARE BOSCHRIJK VILLA-TER REIN met schoone vergezichten, gelegen op den Sterrenberg en in 't Keteldal te BERG EN DAL bij NIJMEGEN, aan de beide groote wegen NIJMEGEN—KLEEF en aan de beide stoomtrams van BERG EN DAL en van BEEK naar NIJMEGEN.

Zuivere Zandbodem, 80 Meter + R.P.

Kantoor der Vennootschap: KONINGIN EMMA- KADE 107, DEN HAAG.

Hofleverancier

C. HUIJSER

Passage 28-33-35-37.
Spuistraat 54.

TELEPHOON 4251. DEN HAAG.

Groote Opruiming in Glas-, Porselein en Aardewerk.

Groot Waschstel, goudlijn	f 1.75
Ontbijtservies, gekleurd	„ 3.50
Theeservies porselein, gekleurd	„ 2.50
Groot Waschstel, gekleurd	„ 1.50
Tafelservies, 67-deelig	„ 12.50
Dekschalen, gekleurd	„ 0.50
Blakers, wit	„ 0.12
Beschuitdoos, wit	„ 0.15
Eierdoppen, wit	„ 0.03
Souskommen op schotel	„ 0.30
Suikerpotten, wit	„ 0.10
Gebakbordjes, bont	„ 0.03
Botervloodjes, wit overstolp	„ 0.30
Ronde kommetjes, bont	„ 0.03
Schoteltjes, bont	„ 0.02
Diepe Schaaltjes, bont	„ 0.07
Groote witte Borden	„ 0.06
Lampetkan en kommen, wit	„ 0.40
Groote bonten Borden	„ 0.06
Kleine witte Dekschalen	„ 0.25
Witte en gekleurde Kamerpot	„ 0.40
Melkkannen, wit	„ 0.15
Groote Kop en Schotels, wit	„ 0.07
Zeep- en Borsteldoosjes	„ 0.12
Ontbijtborden, wit	„ 0.03

schrijver achtereenvolgens behandelt (of zal behan delen) de navolgende punten:

1e. Het corps ambtenaren B.B. is het slechtst be taalde corps van alle ambtenaren in Indië.

2o. De werkkring van den B. B.-ambtenaar is de moeilijks te en meest-omvattende van alle takken van dienst.

3o. De eischen, die aan het corps ambtenaren B. B. in Ned.-Indië worden gesteld, zijn enorm hoog, doch nergens behoorlijk vastgelegd.

4o. De organisatie van het corps ambtenaren B. B. is een van de gebrekkigste van alle corpsen in Indië en wordt telkens veranderd.

5o. De beoordeeling der ambtenaren B. B. is zoo gebrekkig geregeld, dat de Regeering niet weet, welke ambtenaren zij moet bevorderen en welke zij moet ontslaan.

6o. Het aanzien en de invloed der ambtenaren B. B. is zoodanig gedaald, dat niemand met enig gezond verstand die betrekking voor zijn zonen of pupillen meer wenschen kan.

7o. De invloeden, die op het corps ambtenaren B. B. blijvend inwerken, zijn zoo depressief, dat geen enkel hunner met lust en vertrouwen zijn arbeid meer verrichten kan.

8o. Het esprit de corps is geheel verdwenen; so lidariteit ontbreekt.

Verder brengt dit Nr. van het Weekblad een kort bijschrift bij eenige afbeeldingen van het prachtig gelegen Hotel-pension te Lebaksari, pl.m. 4 paal van Malang.

Eigen Haard.

Van de vele bijdragen, in verschillende organen, over den onlangs overleden directeur van het Koloniaal Museum te Haarlem, Dr. M. Greshoff, is er wel geen, waarin de groote verdiensten van dezen geleerde in zulk een helder daglicht worden gesteld als in het jongste nummer van Eigen Haard. Indien de plaatsruimte het veroorlooft, komen wij in een volgend overzicht op deze, door Prof. P. van der Wielen geschreven necrologie terug, welke trouwens ook eerst in een volgend Nr. van Eigen Haard zal beëindigd worden.

r.

No. 1 van den nieuwen jaargang opent met het begin van het Verslag der vergadering van de Ned. afdeling der Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw, waarin Prof. P. van Romburgh eene lezing hield over „Caoutchouc en de cultuur er van in Ned.-Indië.

Het is een feit, dat velen geen onderscheid weten te maken tusschen caoutchouc en getah-percha (gutta-percha); in weinig bewoordingen, maar volkomen duidelijk, noemde Prof. Romburgh in zijn rede dat onderscheid, nl.: Het groote verschil, waaraan wij moeten vasthouden, is, dat caoutchouc is een veerkrachtige stof, die bij verwarming ternauwernood veerkrachtiger wordt, maar bij afkoeling haar veerkracht verliest, en dat gutta-percha, bij gewone temperatuur ternauwernood veerkrachtig, bij verwarming plastisch wordt, zich in elken vorm laat kneden, en wanneer zij afgekoeld wordt den haar gegeven vorm behoudt. Er staat een product tusschen in, de balata, in Suriname verkregen van den balata-boom, dat in zijn eigenschappen zoo ongeveer het midden houdt tusschen de caoutchouc en de gutta-percha. De stof is iets veerkrachtiger dan de caoutchouc; hoofdzakelijk wordt zij gebruikt voor het maken van drijfriemen voor machinerieën.

Van de overige bijdragen, die dit Nr. bevat, worden genoemd: Bladvretende rupsen op het suikerriet in Hawaii, door H. C. Prinsen Geerlig. — De Rietsuiker-industrie in de verschillende landen van productie. IV. Formosa (met kaart), door H. C. Prinsen Geerlig. — Kinaplanters contra Kininefabriek te Bandoeng. — Tabaksverordening voor Loe-madjang. — De invoerhandel in katoentjes in China. — De behoefte van China aan eene hervorming van het muntstelsel. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Spoorweg-verbinding Semarang—Batavia. — Het bezoek van 700 toeristen aan Batavia,

enz.) — Financieele berichten en Verslagen, enz. Ten slotte een „Ingezonden stuk” over copra-bereiding van de makelaars G. de Vries & Zonen.

Mededeelingen Ned. Zending-Genootschap.

No. 4 van jaargang 1909 der Mededeelingen bevat leerrijke opstellen; in de eerste plaats dient te worden genoemd een bijdrage van Prof. C. Poensen, getiteld: Kleine bijdragen betreffende het godsdienstig en intellectueel leven des Javaans. — Dr. N. Adriani schrijft Een en ander over de werkwoorden in de Baree-taal. (Referaat, gehouden op de conferentie der Zendingen van Midden-Celebes, te Koekoe, den 1en Juni 1909).

Een interessante bijdrage is die van den heer J. Kats over De Javaansche letterkunde en haar betekenis voor de Christelijke Zending. De schrijver legt daarbij den nadruk op de eeuwenoude beschaving der Javanen; reeds in de 8e eeuw toch bezaten zij, zegt hij: Een eigen tooneel (wajang); een muziekstelsel (gamelan); een metriek; een versieringskunst (batic); de bewerking der metalen; een muntstelsel; betrekkelijk veel scheepvaartkunde, astronomie; den natten rijstbouw, en hadden zij een zeer geordenden staat van bestuur. En de javaansche letterkunde had ook in dien tijd een groote hoogte bereikt; de inhoud der Javaansche zangen staat in vele opzichten niet beneden dat, wat Europa in dienzelfden tijd op letterkundig gebied opleverde. Schrijver acht het van groot belang kennis tenemen van de literatuurproducten uit vroeger eeuwen, die ons een blik geven op de fundamenteen, waarop het gebouw van de tegenwoordige Javaansche gedachtenwereld grootendeels is opgetrokken. Doch daarbij bieden ook de heden-daagsche literatuur-producten een zeer welkome bron tot bestudeering van het geestesleven, dat — gegeven het Javaansche volkskarakter — voor den Westering zoo moeilijk is te doorgronden, en waarvan ook door Christenen-Javanen heel veel voor den zending wordt verborgen, doordat zij zich zelden geheel geven, zooals ze zijn. Zoo is de studie der bestaande letterkunde voor de zending noodzakelijk voor de kennis van het volk. En nu moet — zegt schr. — de Zending invloed trachten te krijgen op die Javaansche literatuur. Europeesche leiding zal daarbij in den eersten tijd niet kunnen worden gemist, maar het ideaal moet blijven, Javaansche schrijvers te inspireeren. Enz. enz.

Ten slotte vermelden wij: De predikant en de zending. Lezing, gehouden door Ds. J. Henzel, en het Verslag der Ambachtsschool in de Minahassa, cursus 1908—1909, door D. Th. Notten.

Theologisch Tijdschrift.

Het laatste Nr. van het Theologisch Tijdschrift brengt een uitvoerig artikel van den heer M. Jousstra te Leiden over De zending in Ned.-Indië, d.w.z. de protestantsche zending, daar de schrijver alleen van de Roomsche zending spreekt, om te doen uitkomen, van hoe weinig belang deze laatste in Indië feitelijk nog is.

Eerst geeft de bevoegde auteur een overzicht van de protestantsche zending en van hetgeen door haar verricht wordt, om daarna uitvoerig stil te staan bij het vraagstuk: op welke wijze zij haar taak tracht en behoort te vervullen. Daarbij dringt de heer J. aan op samenwerking door de verschillende corporaties. „Ik verwacht” — zegt hij — „van samenwerking van zendelingen van verschillende theologische opvattingen, mits ernstig het ééne groote doel voor oogen houdende, veel goeds, ook voor hen zelve. En vooral het „ontwakend” Indië zal behoefte krijgen aan zendelingen van breede ontwikkeling en ruime opvattingen. Wie weet ligt in de toekomst niet daar in het bijzonder het werk van vrijzinnige zendelingen.” De heer J. besluit: „Mochten mijne opmerkingen mede aanleiding worden tot een krachtige beweging in die richting, dan zou mij dat zeer verblijden.”

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 15 Dec. '09.

De Sumatrapost idem.

Het Soer. Handelsblad t/m 13 Dec. '09.

De Sumatrabode t/m 26 Nov. '09.

De Padanger idem.

De Delicourant t/m 4 Dec. '09.

Suriname. Kol. Nieuws- en Adv. blad t/m 3 Dec. '09.

Nieuwe Surinaamsche Courant t/m 7 Dec. '09.

De Javasche Courant Nos. 98 en 99.

De Ind. Mercur No. 2.

Ned.-Ind. Effectenblad No. 49.

Handelsberichten v/h Min. v. Landb. No. 147.

Weekblad van Indië Nos. 30 t-m 33.

La Quinzaine Coloniale Nos. 23 en 24.

Deutsche Colonialzeitung Nos. 51, 52 en No. 1.

Jong Indië Nos. 20, 21 en 23.

De Stem van Indië Nos. 47 en 48.

Cultura, Dec.-afl.

Exportblad No. 802.

Die Malaria. Erlebnisse und Beobachtungen eines Patienten, door Si Omong.

Indologenblad No. 1.

SMAKELIJK BROOD. 2**Electrische Bakkerij CARELS**

PIET HEINSTRAT 66 - TELEPHOON 6286 - NOORDEINDE 21

VACANT

VACANT

FIRMA OFFERHAUS & DE WAARD.

(Apoth. ass. N. W.)

Magazijn van Verband- en Ziekenverplegings-Artikelen.
BINNEN- EN BUITENLANDSCHE GENEESMIDDELEN ENZ.
DEPÔT VAN SUEZTHEE.

Geneeskrachtige Wateren & Eau de Colognes.

Copernicusplein 16 hoek Valkenboschlaan,
Telefoon 4353. DEN HAAG.

OBAT OOM JAN tegen verkoudheid.

Gouden Medaille.

Paris 1907

Internationale Tentoonstelling Hygiëne.

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR”

zijn de middelen waarvan men het meest succes kan verwachten. Men vrage ter overtuiging daarvan aan, de vele attesten van herstelden, welke gaarne op aanvraag franco thuis worden gezonden. Mondeling of schriftelijk ADVIES KOSTELOOS.

G. ROMEIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag.
Eenig eigenaar.CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN
Succes bijna altijd zeker.**EXPORT**

:: WEEKBLAD ::
TOT BEVORDERING DER BELANGEN
VAN DEN NEDERLANDSCHEN EXPORT.

Abonnement per jaar:

Nederland f 2.50.

Ned.-Indië f 3.50.

Proefnummers 25 cents.

Uitgave:

STEENMEIJER & Co.,
AMSTERDAM.